

Секція: Інвестиції та інновації

УДК 330.341.1

Кисіль Світлана Сергіївна

аспірант

Національного наукового центру

«Інститут аграрної економіки»

м. Київ, Україна

Науковий керівник:

Войтюк Алла Василівна

кандидат економічних наук, старший науковий співробітник

Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки»

м. Київ, Україна

ГЕНЕЗИС ТА ЕВОЛЮЦІЯ ПОГЛЯДІВ НА ЕКОНОМІЧНУ СУТНІСТЬ ІННОВАЦІЙ

Визначальним мегатрендом функціонування світової економіки є глобалізаційні процеси. Будь - яка сфера людської життєдіяльності та розвиток бізнесу пов'язані з глобалізацією. Останні роки тема інновацій є найбільш актуальною для економічних та політичних дискусій планетарного масштабу . Так, Всесвітній економічний форум в Давосі протягом двох років присвячений четвертій промисловій революції та її наслідкам у всіх сферах буття. Позитивна результативність функціонування бізнесу, за умов інформаційної економіки, економіки знань, вимагає серйозних трансформацій у підприємстві. Успішними можуть бути лише ті компанії, які генерують та впроваджують інновації.

Інновації являються визначальною складовою формування конкурентних переваг в діяльності підприємств та галузей, існування регіонів та країн, а також можуть бути безальтернативною умовою їх

виживання. Глобальна інформаційна революція змінила зовнішнє середовище функціонування сучасних підприємств, трансформувавши внутрішнє на засадах активізації визискування інновацій.

Поняття «інновації» набуло великої популярності щодо використання в багатьох галузях та сферах суспільного буття. Стратегічний розвиток національної економіки уможлиблюється переходом до інноваційної моделі економіки, яка ґрунтується на розвитку освіти, науки, поєднанні їх з бізнесом і впровадженні найкращих досягнень науково-технічного прогресу у практичну діяльність підприємств.

Генезис є філософською категорією, яка часто застосовується для пояснення походження явищ і особливостей природи та буття. У перекладі з грецької генезис означає виникнення, походження, зародження, початок будь-чого, процес створення, тобто в науці тлумачення цього терміну пов'язане із наступними інтерпретаціями щодо об'єкту дослідження: його виникнення і походження, становлення та процес розвитку, метаморфози та певний стан. Генезис відіграє важливу методологічну роль у пізнанні буття, особливо в науках, що досліджують процеси розвитку [2].

Зміст, генезис, значення та роль інновацій досліджуються багатьма вченими протягом не одного століття. Проте, на сьогодні не сформовано єдиної думки щодо періоду виникнення та першої сфери застосування цього поняття. Так, існує думка, що поняття «інновація» з'явилося в ХІХ ст. та являло собою культурологічний термін, зміст якого розкривався у проникненні елементів певної культури в іншу [6].

Одночасно, існує припущення, що теорія інновацій, у сучасному розумінні цього слова виникла на початку ХХ століття, коли французький соціолог Г. Тард, а потім австрійський економіст Й. Шумпетер висунули гіпотези, щодо розгляду науково-технічних винаходів як головної рушійної сили суспільного прогресу.

Протягом наступних ста років теорія інновацій пройшла складний шлях від опису підприємця, підприємства і держави як окремих елементів інноваційного процесу до їх розуміння як взаємопов'язаних ланок складної системи, робота якої забезпечується певним набором інституційних чинників [4].

Також виникнення цього поняття можливо пов'язати і з Адамом Смітом, який у 1776 р. стверджував, що організаційним механізмом капіталізму служить не тільки ринкова система (співвідношення попиту і пропозиції), але і конкуренція, яка не просто змушує задовольняти всі потреби за допомогою зниження цін і поліпшення якості, але і робити це найбільш ефективним способом – за допомогою переходу на нові технології, тобто за допомогою інновацій [5].

Більшість вчених притримуються думки, що основоположником теорії інновацій є Йозеф Шумпетер, який запровадив цей термін та розробив інноваційну теорію. Він презентував економічні інновації та економічний розвиток уявляв в якості послідовності пульсацій, які зумовлені поширенням певних нововведень. Великого значення він надавав підприємцям та вбачав їх значну роль в економічному прогресі, шляхом вдосконалення та реформування існуючого виробництва. Тобто Й. Шумпетер інтерпретував інновацію як нову науково-організаційну комбінацію виробничих факторів, що умотивована підприємницьким духом [7].

Джон Бернал у середині ХХ століття у своєму дослідженні «Наука в історії суспільства» писав, що «періоди розквіту науки зазвичай збігаються з періодами посилення економічної активності та технічного прогресу, як наслідку застосування інновацій» [1, с.101]. Лауреат Нобелівської премії з економіки у 1971р. Саймон Кузнец вивчав зв'язок інновацій та економічного зростання. Він започаткував поняття епохальних нововведень, що є базисом для переходу історичних епох, а також у

прискореному розвитку науки в індустріальну епоху, він вбачав революційне прискорення темпів економічного зростання [8].

У Новітньому онлайн-словнику української мови зазначається, що інновація – це нововведення, новітня зміна чи винахід. Нова технологія чи виріб, що якісно випереджає попередні або значно відрізняється від них. Діяльність спрямована на створення принципово нових, вдосконалених або більш відповідних умовам технологій, виробів тощо [3].

Термін «інновація» став активно використовуватися в перехідній економіці України як самостійно, так і для позначення ряду поріднених понять: «інноваційна діяльність», «інноваційний процес», «інноваційне рішення» тощо. Як вже було зазначено, в літературі налічується безліч визначень поняття «інновації». Наприклад, за ознакою змісту або внутрішньої структури виділяють інновації технічні, економічні, організаційні, управлінські. Існує розподіл і за такими ознаками, як масштаб інновацій (глобальні і локальні); параметри життєвого циклу (виділення й аналіз усіх стадій і підстадій), закономірності процесу впровадження тощо [4].

Трансформаційні перетворення економічної системи та фінансових відносин в суспільстві породили поняття інноватики. «Предмет сучасної інноватики – це насамперед створення, освоєння та поширення різних інтелектуальних продуктів»[6].

Наведені визначення та трактування економічного змісту поняття „інновації”, з точки зору їх генезису та еволюції, окреслюють залежність сформульованих визначень від сформованої в світі системи економічного буття та існуючих об’єктивних законів суспільного відтворення. У нерозривному зв’язку із процесами технічного прогресу та зміною технологічних укладів відбувається трансформація змісту та значення поняття «інновації». Значення і роль інновацій доведена історією

розвитку людства, яка підтверджує, що головним драйвером суспільного прогресу були інновації.

Література

1. Бернал Дж. Наука в истории общества / Дж. Бернал. – М.: Издательство иностранной литературы, 1956. – 736 с.
2. Зеліско Інна Парадигма еволюції економічної категорії «фінансові ресурси» / Інна Зеліско // Економіка і менеджмент культури.– 2016. – №2.– С. 68-74.
3. Новітній онлайн словник української мови – Режим: <http://sum.in.ua/f/innovacija>.– Назва з екрана.
4. Павлова Г.Є. Інноваційний розвиток аграрного сектора національної економіки: теоретичні засади, методологія, механізми управління / Г.Є. Павлова . Монографія.– Київ: ТОВ ДКС Центр, 2015. – 354 с.
5. Смит А. Исследование о природе и причинах богатства народов / А. Смит; пер. с англ. – М.: ЭКСМО, 2007. – 960 с.
6. Фінансове забезпечення інноваційного розвитку України [Електронне видання]: монографія / [М. І. Диба, О. М. Юркевич, Т. В. Майорова, І. В. Власова та ін.] ; за ред. д.е.н., проф.М. І. Диби і к.е.н., доц. О. М. Юркевич. – К. : КНЕУ, 2013. – 425 с.
7. Шумпетер Й. А. Теория экономического развития / Й. А. Шумпетер. Пер. с англ. – М.: Прогресс, 1982. – 354 с.
8. Kuznets Simon S. Economic Change. New York. 1953; Capital in the American Economy: Its Formation and Financing. Princeton, 1961.